

Paus steunt bio-landbouw

“Voor een kort verhaal hoef je niet te gaan zitten, want dan is het al uit.”

Arjan Peters
in Volkskrant
Magazine

“De Tour de France is een dierentuin die het beest in journalisten losmaakt.”

Mart Smeets
in De Telegraaf

“Een van mijn laatste columns ging over Rutte die mensen een goede ramadan wenste, terwijl hij nooit christelijke wensen doet. Hypocriet.”

Nausicaa Marbe
in NRC Handelsblad

“Mensen hebben ongelooflijk veel moois weggegooid. Wij konden het goed gebruiken. (...) Oud is mooi.”

Mei Li Vos
in Reformatorisch
Dagblad

“Het is voor het voortbestaan van de talkshows maar goed dat er nog voldoende mannen zijn die zich laten verblinden door ijdelheid.”

Pieter Klok
in de Volkskrant

Met de encycliciek *Laudato Si'* geeft paus Franciscus de biologische landbouw een welkome steun in de rug. Naast klimaatverandering is uitputting van de bodem ons nijpendste milieuprobleem.

Jan Diek van Mansvelt

De geruchtmakende encycliciek *Laudato Si'* van paus Franciscus verschijnt op een uitgelezen moment in het midden van dit jaar, 2015, dat vorig jaar door de FAO is uitgeroepen tot het Jaar van de Bodem. Juist nu roept Franciscus de mensheid op om als samenleving meer aandacht te geven aan de manier waarop we met de aarde als geheel en de bodem in het bijzonder omgaan. Hij vraagt meer dan vrijblijvend aandacht geven: effectief ethisch verantwoord handelen.

Hij stemt daarmee in met de conclusie van een wereldwijde groep wetenschappers die allemaal waarschuwen dat onze manier van doen het leven op deze kwetsbare planeet bedreigt (Wubbo Ockels zei het zo). Ook andere bekende namen zoals kardinaal Eijk, de anglicaanse aartsbisschop Thabo Makgoba, prinses Irene en Herman Wijffels zeggen hetzelfde als Franciscus, elk in zijn eigen woorden en toonaard: “Houd op met z'n allen de aarde uit te buiten.”

Humus

Het moet ons daarbij te denken geven dat een van de grootste oorzaken van de wereldwijde bodemerosie, en daarmee van de klimaatverandering, uitgerekend de landbouw is. Met elke hap die we eten, met elk brood dat we breken, veroorzaken we bodemerosie, direct of indirect.

Hoe dat gaat? Anders dan we altijd geleerd hebben blijkt het gebruik van kunstmest de levende bouwvoor af te breken. Als de gewassen daardoor minder gezond worden, zetten we gewasbeschermingsmiddelen in. Met dit landbouwgif doden we het bodemleven en ook het waterleven in de sloten. Ten slotte vragen deze verziekte bodems om steeds grotere ploegen en zwaardere tractoren om ze zogenaamd weer los te maken. Maar eigenlijk rijden we hem dicht en blijft het bodemleven dood. Deze afbraak van de bodem betreft de organische stof in de bodem, hier kortweg 'humus' genaamd.

Springstaarten en kevertjes

In humeuze bodems leven ontelbaar veel micro-organismen: bacteriën, schimmels, aaltjes, maar ook wormen, springstaarten en kevertjes. Die vormen samen een ecosysteem dat voedingsstoffen voor planten duurzaam opslaat tot de planten deze nodig hebben. Maar dit ecosysteem breekt ook dode plantendelen af, composteert deze, zodat ze weer humus kunnen vormen. Die humeuze bodem neemt als een spons water op als het regent en kan dat laten

doorsijpelen naar het grondwater. Zonder die humuslaag spoelt het water weg als het regent (veroorzaakt meer overstromingen) en als het vervolgens droog wordt verdrogen de overgebleven planten en de bodem. Die waait weg met de wind of spoelt mee met de volgende bui: 85% of meer van de bodemerosie wordt door de landbouw veroorzaakt. Landbouw die de bodem doodt. Ook in Nederland, zoals dit voorjaar bleek uit onderzoek naar de achteruitgang van de nog zo verse polderbodems.

Gouden driehoek

Meewerken aan dat afbreken doen we veelal totaal onbewust. Dat geldt ook voor boeren, want we hebben het zo geleerd en iedereen doet het zo, en het moet van 'de' economie. Maar ook als consumenten, want iedereen eet zo goedkoop mogelijk, toch? Overheid, wetenschap en industrie vormen daarbij een 'gouden driehoek', die dit afbraaksysteem niet serieus wil agenderen en de facto steunt. Zo horen we overduidelijk tot de kapitalistische landen die op papier vooroplopen in milieubewustzijn, milieutechniek en sociaal bewustzijn. Maar in feite boeren we de bodems, onze bestaansgrond, uit, zoals we de bevolking in arme landen uitbuiten.

'De wormen blij'

Opmerkelijk is dat paus Franciscus er in de nieuwe encycliciek op wijst dat de overgang naar een duurzame samenleving van elk van ons een ethische inzet vraagt.

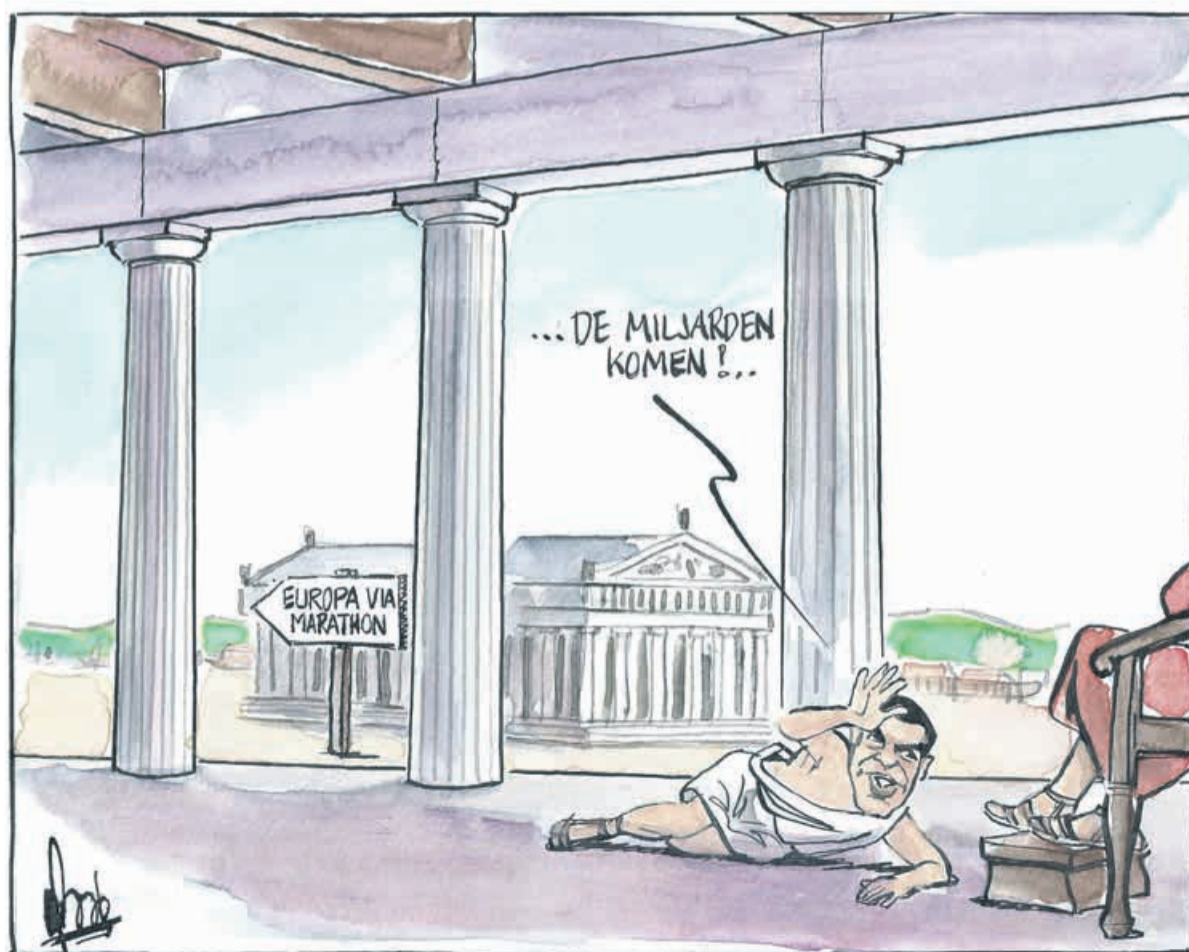
Vanuit het bewustzijn dat we als mens meer zijn dan stof alleen (zie Thomas Nagel in 2012: *Geest en Kosmos*).

Met de campagne 'Help Humus - Eet de grond gezond!' wil de stichting Down2Earth bijdragen aan de bewustwording bij de consument en daarmee duurzame ontwikkeling in de landbouw stimuleren. Op de website www.helphumus.nu kun je de petitie tekenen als consument. Je kunt je er ook op profileren als bodem-bewuste boer die goed voor zijn grond is en 'de wormen blij maakt' met humus en strorijke mest. Dat geldt ook voor bodemvriendelijke organisaties uit de voedselketen of bodemvriendelijke verenigingen.

Kleinkinderen

Hoe meer consumenten, boeren en organisaties op de website komen, hoe duidelijker het alle betrokkenen in de 'gouden driehoek' wordt dat wij als consumenten niet meer mee willen doen met het kapot boeren van de bodem. Dat wij de grond gezond willen eten: voor onze eigen gezondheid en die van onze kleinkinderen, hier in Nederland en wereldwijd. Als je dat als consument eenmaal beseft betaal je graag wat meer voor producten van boeren die het goed doen. Zodat zij ook een redelijk inkomen hebben en beloond worden voor een landbouw die de bodem verbetert. +

Jan Diek van Mansvelt is voorzitter van de Stichting Down2Earth, die de actie Help Humus lanceert. Info: www.helphumus.nu

Cartoon: Bob Leenders

Pro-life

Wat voor een leven had Kaatje Dierkx, alias de heilige zuster Marie Adolphine, die zondag in Ossendrecht werd herdacht? Als weesmeisje daar opgegroeid, kiest zij voor de missie. Kort na aankomst in China wordt haar het hoofd afgehakt.

Volgend jaar is het 150 jaar geleden dat zij geboren werd. Menselijkerwijs was haar leven kort en tragisch. Maar nu is zij de eerste erkende Nederlandse martelares. Zij bekommerde zich om te vondeling gelegde pasgeborenen: een echte pro-life heilige dus.

Kaatje, bidt voor ons. (HR)